

महाराष्ट्रातील अनुसूचित जाती, विमुक्त जाती व मादक्या
जमाती तथा इतर समाजवर्गीय जाती तसेच त्या राज्यातून
स्वातंत्र्य मिळालेल्या जातींची प्रमाणपत्रे देणे

महाराष्ट्र शासन

समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्ये, क्रीडा व पर्यटन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक बीबीसी-१०८४/५४५/७३/(१९७३) जीसीडीक्यू-५

धनंतालय दिनांक २२ मार्च १९७३, दिनांक १ नोव्हेंबर १९८५

बाबी :

- (१) शासन निर्णय, समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्ये, क्रीडा व पर्यटन विभाग, क्रमांक सीसीसी-१०७३/५०८७/का-५, दिनांक २१ मार्च १९७३ व दिनांक २४ मे १९८४ चे पुनर्निर्णय.
- (२) गृह मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली यांचेकडील पत्र क्रमांक बीसी-३६०१४/१/८२-एससी अँड बीसीडी-१, दिनांक १८ नोव्हेंबर १९८२.
- (३) गृह मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली यांचेकडील पत्र क्रमांक बीसी-१६०१४/१/८२/एससी अँड बीसीडी-१, दिनांक ६ ऑगस्ट १९८४.
- (४) श्री बी. एम. श्रीवास्तव, संचालक, गृह मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली यांचे स. भा. पत्र क्रमांक बीसी-१६०१४/१/८२/एससी अँड बीसीडी-१, दिनांक १९ नोव्हेंबर १९८४.
- (५) गृह मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली यांचेकडील पत्र क्रमांक बीसी-१२०१४/१/८२/एससी अँड बीसीडी-१, दिनांक १२ डिसेंबर १९८४.
- (६) गृह मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली यांचेकडील पत्र क्रमांक बीसी-१६०१४/१/८२/एससी अँड बीसीडी-१, दिनांक २२ फेब्रुवारी १९८५.
- (७) शासन निर्णय, समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्ये, क्रीडा व पर्यटन विभाग, क्रमांक सीसीसी-१०८४/५४५/७३/(१९७३)/जीसीडीक्यू-५, दिनांक ११ नोव्हेंबर १९८५.

शासन निर्णय.—दिनांक २१ मार्च १९७३ च्या शासन निर्णय, समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्ये, क्रीडा व पर्यटन विभाग, क्रमांक सीसीसी-१०७३/५०८७/का-५, व पुनर्निर्णय दिनांक २४ मे १९८४ मध्ये महाराष्ट्रातील अनुसूचित जाती, विमुक्त जाती व मादक्या जमाती तथा इतर समाजवर्गीय जाती प्रतीचे प्रमाणपत्र देण्याची बाबीसंबंधी निर्धारित करण्यात आलेली आहे. ही बाबीसंबंधी केंद्र शासनाने वेळोवेळी निर्धारित केलेल्या सूचना/अदेशावर अधीन राहून या पद्धतीनुसार दिनांक २९ ऑक्टोबर १९७३ च्या केंद्र शासनाच्या पत्र क्रमांक २६०१४/१/८२/एससी (एससीडी) अन्वये निर्धारित करण्यात आलेल्या अनुषंगाने जातीची प्रमाणपत्रे कल महाराष्ट्रातील समाजवर्गीय (अनुसूचित जाती, विमुक्त जाती व मादक्या जमाती तथा इतर समाजवर्गीय) जातींना दिली जाणार.

२. एका राज्यातून दुसऱ्या राज्यात नागरी, शिक्षण वरीकरिता स्थलांतरित होणाऱ्या अनुसूचित जातीच्या व्यक्तींचा, ते ज्या राज्यात स्थलांतरित झाले असतील त्या राज्यात, जातीची प्रमाणपत्रे मिळत नाहीत. स्थलांतरितांची ही अडचण दूर करण्याकरिता केंद्र शासनाने त्यांच्या दिनांक २२ मार्च १९७३ च्या पत्र क्रमांक बीसी-१२०१४/२/८६-एससीडी-१, मधील सूचनात अंतर्गत बदल करून दिनांक १८ नोव्हेंबर १९८२, दिनांक ६ ऑगस्ट १९८४ तथा २२ फेब्रुवारी १९८५ च्या वर नमूद केलेल्या पत्रांमध्ये एका राज्यातून दुसऱ्या राज्यात स्थलांतरित झालेल्यांनाही त्यांच्या रहिवासी त्यांच्या मूल राज्यातील सक्षम अधिकार्याने विधेच्या प्रमाणपत्राच्या आधारावर, या प्रकरणात मूल राज्यामार्फत चौकशी करणे आवश्यक आहे असे प्रकरणे वगळता, जातीची प्रमाणपत्रे बाबत ज्या सूचना निर्धारित केलेल्या आहेत. तेच कामगिरी राज्यातील अनुसूचित जातीच्या व्यक्तींना तसेच स्थलांतरितांना पातळीचे प्रमाणपत्र देण्यासाठी दिनांक ६ ऑगस्ट १९८४ च्या पत्रांमध्ये (प्रत जोडली आहे) नवीन अशा जातीच्या प्रमाणपत्राच्या नमुना निर्धारित केलेला आहे.

३. केंद्र शासनाने असे स्पष्ट केले आहे की, स्थलांतरितांना जातीचे प्रमाणपत्र देण्याची ही तरतूद निव्वळ, प्रमाणपत्रासाठी त्यांना त्यांच्या मूल राज्यात जाणे लागू नसे व ते ज्या राज्यात स्थलांतरित झाले असतील त्या राज्यात त्यांना जातीचे प्रमाणपत्र मिळावे, याद्वारे संबंधित आहे. या प्रमाणपत्राच्या आधारावर त्यांना त्यांच्या मूल राज्यातून अनुसूचित जातीसाठी बसलेल्या तरतुतींना लाभ देता येईल. परंतु ज्या राज्यात ते स्थलांतरित झालेले त्या राज्यातील तरतुती त्यांना देता येणार नाही.

४. त्याच अनुषंगाने दिनांक २१ मार्च १९७३ च्या शासन निर्णयान्वये निर्धारित करण्यात आलेल्या आदेशांमध्ये अंतर्गत बदल करून आदेश देत आहे की, दिनांक २१ मार्च १९७३ च्या शासन निर्णय-अन्वये निर्धारित करण्यात आलेल्या सूचना क्रमांक १ मधील (i) व (ii) वर नमूद केलेल्या अधिकार्यांनी, केंद्र शासनाने दिनांक १ ऑगस्ट १९८४ च्या पत्रांमध्ये निर्धारित केलेल्या जातीच्या प्रमाणपत्राच्या नवीन

नमुन्यात (प्रत सोबत जोडली आहे). महाराष्ट्र राज्याच्या अनुसूचित जाती तसेच विमुक्त जाती व भटक्या जमाती तथा इतर मागासवर्गीय व्यक्तींना त्यांच्याकडे अन्य राज्यातून स्थलांतरित झालेल्या अनुसूचित जातीच्या तथा अन्य मागासवर्गीय व्यक्तींना जातीची प्रमाणपत्रे जावीत. जातीची प्रमाणपत्रे या सुधारित नमुन्यात देताना त्यांनी खालील संश्ली व्याख्या व्याख्यात :-

(१) महाराष्ट्र राज्यातील मागासवर्गीय व्यक्तींना (अनुसूचित जाती, विमुक्त जाती व भटक्या जमाती तथा इतर मागासवर्गीय यांना) सुधारित नमुन्यात प्रमाणपत्र देताना प्रमाणपत्राच्या नमुन्यातील परिच्छेद १ आणि परिच्छेद २ तथा प्रमाणपत्राच्या शेवटशी असलेली टीप (नोट) ठेवावी व परिच्छेद २ वगळता, त्याचप्रमाणे अनुसूचित जातीच्या शेवटशी असलेल्या नमुन्यातील परिच्छेद १ मधील "संविधान (अनुसूचित जाती) अधिनियम, १९५० अनुसूचित जाती तथा अनुसूचित जनजाती सूची (संशोधन) अधिनियम, १९५६, पुढील पुनर्गठन अधिनियम, १९६० आणि अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती आदेश (संशोधन) अधिनियम, १९७६ अन्वये मर्यादाबद्ध" हा भाग ठेवण्यात यावा व इतर भाग वाटळल्यात याचा आणि विमुक्त जाती व भटक्या जमाती तथा इतर मागासवर्गीयांना प्रमाणपत्र देताना ह्या घटना आदेशांऐवजी संबंधित शासकीय आदेशांचा कसाब व दिनांक नमूद करावा. या सुधारणांचा आधार प्रमाणपत्र देण्याचे वेळी ते पुरावे प्रमाणपत्रात नमूद करावेत.

(२) अन्य राज्यातून स्थलांतरित झालेल्या अनुसूचित जातीच्या व्यक्तींना तथा अन्य मागासवर्गीय व्यक्तींना प्रमाणपत्र देताना प्रमाणपत्राच्या नमुन्यातील परिच्छेद १ आणि परिच्छेद २ ठेवण्यात यावा व प्रमाणपत्राच्या नमुन्याच्या शेवटशी असलेली टीप (नोट) वगळण्यात यावी. प्रमाणपत्र देताना केंद्र शासनाच्या दिनांक २२ फेब्रुवारी १९८५ च्या पत्रावरील सूचना विचारात घेऊन प्रमाणपत्र द्यावे.

३. शासन असेही स्पष्ट करीत आहे की, अन्य राज्यातून या नमुन्यात स्थलांतरित झालेल्या अनुसूचित जाती किंवा अन्य मागासवर्गीय यांचा प्रमाणपत्राच्या आधारावर त्यांच्या मूल राज्यातून अवलगीचा लाभ घेता येईल. परंतु महाराष्ट्र राज्य शासनाच्या कोणत्याही तबलीती त्यांना वेता येणार नाहीत.

४. या शासन निर्णयाने अनुसूचित स्थलांतरितांसाठी जातीची प्रमाणपत्रे हावयाची असल्याने दिनांक २१ मार्च १९७९ च्या शासन निर्णयावरील निर्बंधात झालेल्या सुचनामधील सूचना क्रमांक १४, १४ आणि १९ बदलणे आवश्यक झालेले आहे. करिता सदर सूचना रद्द करून त्याऐवजी सोबत जोडलेल्या परिशिष्टाप्रमाणे सुधारित सूचनांचा अंमलबजावणी करायला येत आहे.

५. सर्व शासन अधिकार्यांनी महाराष्ट्र राज्याच्या अनुसूचित जाती, विमुक्त जाती व भटक्या जमाती तथा इतर मागासवर्गीय असलेल्या व्यक्तींना तसेच अन्य राज्यातून स्थलांतरित झालेल्या व्यक्तींना बरील तथा सोबतच्या परिशिष्टांमधील सुधारित सूचना प्रदानात घेऊन सोबत जोडलेल्या सुधारित विहित नमुन्यात जातीची प्रमाणपत्रे जावीत. शासन अधिकार्यांनी चुकीचे प्रमाणपत्र दिले किंवा शासकीय आदेशानुसार योग्य चौकशी न करताच प्रमाणपत्र दिले असे चौकशीअंती आढळल्यास, संबंधित शासन अधिकारी सिनेस यास राहतील बाबी ज्याचा शासन अधिकार्यांनी नोंद घ्यावी.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व तावले,

(सही) पु. क. जमीन,

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

परिशिष्ट

[शासन निर्णय, समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व पर्यटन विभाग, क्रमांक सीबीसी-१०८४/५४५७४/(१८१३)-का. सोसोडन्यून, दिनांक १ नोव्हेंबर १९८५ चे संपादन]

(REVISED INSTRUCTIONS FOR ISSUE OF CASTE CERTIFICATES TO PERSONS BELONGING TO SCHEDULED CASTES, VIMUKTA JATIS, NOMADIC TRIBES AND OTHER BACKWARD CLASSES)

Instruction No. 13(a).—Caste Certificate using para. 1 & 3 and note below the pro forma and striking out para. 2 of the revised Form of Certificate attached to this Government Resolution and following the orders issued under para. 4 of this Government Resolution should be issued to those who have ordinary residence of the place within the jurisdiction of the competent authority. Ordinary residence means residence which is not for the purpose of service, employment, education, confinement in jail etc. In short it means permanent residence and not a temporary residence.

(3)

Instruction No. 13(b).—Caste Certificate using para. 1 & 2 and striking out para. 3 and Note below the Form of Caste Certificate attached to this Government Resolution should be issued to the migrant on the production of the genuine certificate issued to his father by the prescribed authority of the State of the father's origin except where the competent authority feels that detailed enquiry is necessary through the State of origin before issue of the certificate. Instructions contained in the Government of India's letters, dated 6th August 1984 and 22nd February 1985 should be followed strictly (copy enclosed).

Instruction No. 14.—Caste Certificate as per instruction No. 13(a) above should not be issued to a person unless his caste is included in the list of Scheduled Castes, Vimukta Jatis and Nomadic Tribes or Other Backward Classes for the State of Maharashtra and the person is an ordinary resident of this State. Instruction contained in the Government of India, Ministry of Home Affairs, letter No. BC-12025/2/76-SCT-I, dated 22nd March 1977 should be strictly followed.

Instruction No. 19(a).—Where a person migrates from one place to another, he can claim to belong to Backward Class only in relation to the State to which he originally belonged and not in respect of the State to which he has migrated.

(b) The persons covered under the following two categories should be treated as "migrants" for the purpose of issuing Caste Certificates as belonging to Backward Classes :—

(i) A person whose caste is scheduled as Backward Class (i.e. Scheduled Caste, Vimukta Jatis, Nomadic Tribes or Other Backward Class as the case may be) in any other State/Union Territories of India, but not in Maharashtra State and

(ii) A person whose caste is scheduled as Backward Class (i.e. Scheduled Caste, Vimukta Jatis, Nomadic Tribes or Other Backward Class as the case may be) in Maharashtra State as well as in other State, but the ordinary residence (permanent abode) of the person and his father/forefathers on the date of Notification of the Presidential order or Government order scheduling his caste had been in the State/Union Territory other than Maharashtra.

(c) In the case of persons born after the date of the said Notification or Government order under which his caste has been declared as Scheduled Caste/Vimukta Jatis/Nomadic Tribes or Other Backward Classes the place of ordinary residence for the purpose of acquiring Backward Class status will be the place of permanent abode of their parents at the time of the Notification/Government order.

(d) Whether the person ordinary belongs to the State of Maharashtra or he is migrant should be decided with reference to the date of Constitution Order or Government order applicable to his caste. The date of Notification of the Presidential order i.e. the Constitution (Scheduled Castes) Order, 1950 is 10th August 1950 whereas the list of Vimukta Jatis/Nomadic Tribes and Other Backward Classes have been declared by the Government of Maharashtra under Government Resolutions dated 21st November 1961 and 3th October 1967, respectively, as amended from time to time.